

การวิเคราะห์ต้นทฤษฎีของการใช้คำในบทเสภาและลีลาการขับเสภา

ก. การวิเคราะห์ต้นทฤษฎีของการใช้คำในบทเสภา

การวิเคราะห์เรื่องนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้สร้างตารางวิเคราะห์ขึ้นใช้วิเคราะห์การใช้คำในบทเสภาในด้านการใช้เสียงพยางค์ต้น เสียงพยางค์หน้า (เสียงสะกด) เสียงวรรณยุกต์ เสียงสระสั้นยาว และคำเป็นคำตาย ในบทขับ 4 กระบวนคือ กระบวนชม (เสาวรจนี) กระบวนรัก (นารีปราโมทย์) กระบวนโกรธ (พิโรชาทัง) และกระบวนโศก (สลลาบังคหิสมัย) การวิเคราะห์ได้ใช้วิธีนำบทเสภาในกระบวนดังกล่าวอย่างละ 10 บทกลอน มาวิเคราะห์ช่วยตารางวิเคราะห์ดังกล่าว (ตัวอย่างตารางวิเคราะห์อยู่ในภาคผนวก) ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ก. เสียจรรณยุกต์ กำเป็นกำตาย สระเสียงสั้น-ยาว

บท เสาวรณี (ชม)

เสียจรรณยุกต์	กำเป็น		กำเป็น		กำตาย		กำตาย		รวม	
	สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		เสียจรรณยุกต์	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
สามัญ	35	10.90	66	20.56	1	.31	-	-	102	31.78
เอก	8	2.49	5	1.56	51	15.89	10	3.12	74	23.05
โท	7	2.18	38	11.84	-	-	16	4.98	61	19.00
ตรี	110	3.12	16	4.98	26	8.10	-	-	52	16.20
จัตวา	14	4.36	16	4.98	2	.62	-	-	32	9.97
รวม	74	23.05	141	43.92	80	24.92	26	8.10	321	100
กำเป็น-กำตาย	(เป็น)	215	66.98		(ตาย)	106	33.02			
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	154	47.98		(ยาว)	167	52.03			

บทเสภากระบวนนี้มี 321 พยางค์ ใช้เสียจรรณยุกต์สามัญคิดเป็นร้อยละ 31.78
 ใช้เสียจรรณยุกต์เอกรองลงมาร้อยละ 23.05 เสียจรรณยุกต์โทร้อยละ 19.00
 เสียจรรณยุกต์ตรี้อยละ 16.20 และเสียจรรณยุกต์จัตวาร้อยละ 9.97 ตามลำดับ
 คำนวณกำเป็นกำตาย ใช้กำเป็นร้อยละ 66.98 แยกเป็นกำเป็นสระเสียงสั้น
 ร้อยละ 23.05 กำเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 43.92 ใช้กำตายร้อยละ 33.02 โดย
 ใช้กำตายสระเสียงสั้นร้อยละ 24.92 กำตายสระเสียงยาวร้อยละ 8.10
 คำนวณสระเสียงสั้น-ยาว ใช้สระเสียงสั้นร้อยละ 47.98 ใช้สระเสียงยาว
 ร้อยละ 52.03

ตารางที่ 1 ข. เสียงพญฺชนะทาย (เสียงสะกด)

บท เสาวรจณี (ชม)

เสียง พญฺชนะทาย	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวม เสียงพญฺชนะทาย	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก กา	9	2.80	47	14.64	50	15.58	-	-	106	33.02
กก					15	4.67	12	3.74	27	8.41
กค					5	1.56	14	4.36	19	5.92
กข					10	3.12	-	-	10	3.12
กง	15	4.67	27	8.41					42	13.08
กน	30	9.35	29	9.03					59	18.38
กม	11	3.43	10	3.12					21	6.54
เกย	-	-	24	7.48					34	7.48
เกอว	9	2.80	4	1.25					13	4.05
รวม	74	23.05	141	43.92	80	24.92	26	8.10	321	100
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	215	66.98			(ตาย)	106	33.02		
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	154	47.98			(ยาว)	167	52.03		

บทเสภาเสาวรจณีนี้ ไขค่าแม่ ก.กามากรอยละ 33.02 มีค่าตายสระเสียงสั้น รอยละ 15.58 มีค่าเป็นสระเสียงยาวรองลงมา รอยละ 14.64 ไขเสียง น.สะกด รอยละ 18.38 ไขเสียง ง.สะกดรองลงมา รอยละ 13.08 ที่สะกดตายเสียง ค. และ ก. เป็น รอยละ 5.92 และ 8.41 ตามลำดับ ที่ไขน้อยคือเสียง บ.สะกด รอยละ 3.12 และ เสียง ว.สะกด รอยละ 4.05

การใช้พญฺชนะคน แยกตารางเป็นกลุ่มอักษรกลาง, สูง, ต่ำ และความกล้า

ดังนี้

ตารางที่ 1 ก. (1.1) การใช้พญูษณะท่น (กลุ่มเสียงอักษรกลาง)

บท เสาวรจนี (ชม)

เสียง พญูษณะท่น อักษรกลาง	ค่าเบ้		ค่าเบ้		ค่าตาย		ค่าตาย		รวมการใ้	
	สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		เสียงพญูษณะท่น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก	-	-	7	2.18	4	1.25	2	.62	13	4.05
จ	1	.31	-	-	2	.62	1	.31	4	1.25
ฉ ค	1	.31	6	1.87	-	-	-	-	7	2.18
ฉ ค	-	-	5	1.56	12	3.74	-	-	17	5.30
บ	3	.93	10	3.12	2	.62	-	-	15	4.67
ป	12	3.73	3	.93	2	.62	1	.31	18	5.67
อ	-	-	2	.62	-	-	1	.31	3	.93
รวม	17	5.30	33	10.28	22	6.85	5	1.56	77	23.99
ค่าเบ้-ตาย	(เบ้) 50		15.58		(ตาย) 27		8.41			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 39		12.15		(ยาว) 38		11.84			

การใช้พญูษณะท่นของกระบวนนี้ ใ้เสียงอักษรกลางร้อยละ 23.99 ใ้เสียง ต. และ ป. โกล้เคียงกันร้อยละ 5.30 และ 5.61 เสียง ม. ร้อยละ 4.67 และเสียง ก. ร้อยละ 4.05 ตามลำดับ ในกลุ่มเสียงอักษรกลางนี้ เป็นอักษรกลางค่าเบ้ ร้อยละ 15.58 เป็นค่าเบ้สระเสียงยว ร้อยละ 10.58 ค่าเบ้สระเสียงสั้นร้อยละ 5.30 อักษรกลางค่าตายร้อยละ 8.41 โดยเป็นอักษรกลางค่าตายเสียงสั้นร้อยละ 6.85 ค่าตาย เสียงยาวร้อยละ 1.56 เสียงพญูษณะที่ใ้ชอบคือเสียง อ. จำนวนร้อยละ .93 เสียง จ. ร้อยละ 1.25 และเสียง ค. ร้อยละ 2.18

ตารางที่ 1 ก. (1.2) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรสูง)

บท เสาทรจัน (นม)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรสูง	คำเป็น สระเสียงสั้น		คำเป็น สระเสียงยาว		คำตาย สระเสียงสั้น		คำตาย สระเสียงยาว		รวมกรใช้ เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ช ช	4	1.25	4	1.25	3	.93	-	-	11	3.43
ฌ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ฐ ฎ	2	.62	1	.31	-	-	-	-	-	-
ศ ษ ฑ	6	1.87	5	1.56	10	3.12	-	-	22	6.85
ฒ	-	-	4	1.25	2	.62	-	-	6	1.87
ฬ	-	-	1	.31	1	.31	-	-	2	.62
ห	3	.93	6	1.87	3	.93	-	-	12	3.74
รวม	15	4.67	21	6.54	19	5.92	1	.31	53	16.51
คำเป็น-ตาย	(เป็น) 36		11.22		(ตาย) 20		6.23			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 34		10.59		(ยาว) 22		6.85			

การใช้พยัญชนะต้นกลุ่มเสียงอักษรสูงของกระบวนการนมนี้ใช้เสียงพยัญชนะต้นอักษรสูง
 ร้อยละ 16.51 โดยใช้เสียง ศ.ศ.ษ. ร้อยละ 6.85 เสียง ห. ร้อยละ 3.74 และ
 เสียง ช. ร้อยละ 3.43 เป็นอักษรสูงที่เป็นคำเป็นร้อยละ 11.22 คำตายร้อยละ 6.23
 เป็นคำที่ใช้สระเสียงสั้นร้อยละ 10.59 สระเสียงยาวร้อยละ 6.85

ตารางที่ 1.ก. (1.3) การไ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรคำ)

บท เสาวรจณี (ชม)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรคำ	คำเป็น		คำเป็น		คำตาย		คำตาย		รวมการไ้	
	สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ค ต ม	1	.31	2	.62	2	.62	1	.31	6	1.87
ง	2	.62	10	3.12	2	.62	4	1.35	18	5.61
ช	2	.62	1	.31	-	-	-	-	3	.93
ซ	3	.93	4	1.25	5	1.56	-	-	12	3.74
ทฒ ทธ	-	-	7	2.18	3	.93	2	.62	12	3.74
ณ น	5	1.56	3	.93	-	-	2	.62	10	3.12
พ ภ	5	1.56	10	3.12	5	1.56	2	.62	22	6.85
ฟ	1	.31	-	-	-	-	-	-	1	.31
ม	3	.93	12	3.74	1	.31	-	-	16	4.98
ย	1	.31	4	1.25	5	1.56	6	1.87	16	4.98
ร	6	1.87	11	3.43	2	.62	1	.31	20	6.23
ล	3	.93	11	3.43	4	1.25	2	.62	20	6.23
ว	3	.93	4	1.25	-	-	1	.31	8	2.49
ธ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	35	10.90	79	24.61	29	9.03	21	6.54	164	51.09
คำเป็น-ตาย	(เป็น) 114		35.51		(ตาย) 50		15.58			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 64		19.94		(ยาว) 100		31.15			

การไ้เสียงพยัญชนะต้นกลุ่มเสียงอักษรคำของกระบวนชมนี้ ไ้เสียงอักษรคำ ร้อยละ 51.09 ของการไ้เสียงพยัญชนะต้นทั้งหมด ลักษณะการไ้คำกระจายในเสียง พยัญชนะต่าง ๆ ไ้เสียง ร.และ ล.ร้อยละ 6.23 เท่ากัน ไ้อักษร พ.ร้อยละ 6.85 และไ้อักษร ง.ร้อยละ 5.61

การใช้เสียงพัญชนะต้นอักษรท้าวนี้ใช้ค่าเป็นร้อยละ 35.51 โดยใช้ค่าเป็น
 สระเสียงสั้นร้อยละ 10.90 สระเสียงยาวร้อยละ 24.61 ใช้ค่าตายร้อยละ 15.58
 โดยใช้ค่าตายสระเสียงสั้นร้อยละ 9.03 และสระเสียงยาวร้อยละ 6.54 ในกระบวน
 ท้าวนี้ใช้เสียงพัญชนะต้นอักษรท้าวที่เป็นสระเสียงยาวร้อยละ 31.15 ใช้สระเสียงสั้น
 ร้อยละ 19.94

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ก. (1.4) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงพยัญชนะความกล้า)

บท: เสาวรจณี (ชม)

เสียง พยัญชนะต้น ความกล้า	ค่าเป็น		ค่าเป็น		ค่าตาย		ค่าตาย		รวมการใช้	
	สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว		เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
กร	—	—	—	—	3	.93	—	—	3	.93
กล	2	.62	2	.62	—	—	—	—	4	1.25
ขร	—	—	—	—	2	.62	—	—	2	.62
คร	—	—	1	.31	1	.31	—	—	2	.62
คด	1	.31	—	—	—	—	—	—	1	.31
ทร	1	.31	—	—	2	.62	—	—	3	.93
ปล	—	—	1	.31	—	—	—	—	1	.31
พร	1	.31	2	.62	1	.31	—	—	4	1.25
พล	1	.31	5	1.56	—	—	—	—	6	1.87
ทร(ข)	1	.31	—	—	—	—	—	—	1	.31
รวม	7	2.18	11	3.43	9	2.80	—	—	27	8.41
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	18	5.61		(ตาย)	9	2.80			
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	16	4.98		(ยาว)	11	3.43			

หมายเหตุ อักษรควบ กว, ขด, ขว, คว, ปร, ผล, ไม่มีใช้

การใช้เสียงพยัญชนะความกล้าของกระบวนการชม ใช้เสียงความกล้าร้อยละ 8.41 ในลักษณะกระจายทั่วไป ใช้เสียง พล ร้อยละ 1.87 และเสียง กล และ พร ร้อยละ 1.25 เท่ากัน เป็นการใช้อักษรความกล้าที่เป็นค่าเป็นร้อยละ 5.16 ค่าตายร้อยละ 2.80 ใช้สระเสียงสั้นยาวร้อยละ 4.98 และ 3.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ก. เลียงวรรณยุกต์ ค่าเป็นค่าตาย สระเสียงสั้น-ยาว
บท นาฎีปราโมทย์ (รัก)

เลียงวรรณยุกต์	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวม เลียงวรรณยุกต์	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
สามัญ	30	9.32	64	19.88	1	.31	-	-	95	29.50
เอก	-	-	14	4.50	37	11.49	11	3.42	62	19.25
โท	33	10.25	54	16.77	7	2.17	8	2.48	102	31.68
ตรี	5	1.55	12	3.73	14	4.35	-	-	31	9.63
จัตวา	5	1.55	27	8.39	-	-	-	-	32	9.94
รวม	73	22.67	171	53.11	59	18.32	19	5.90	322	100.
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	244	75.78		(ตาย)	78	24.22			
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	132	40.99		(ยาว)	190	59.01			

เสภากระบวนรักนี้มี 322 พยางค์ ใช้เลียงวรรณยุกต์โทร้อยละ 31.68 ของ
จำนวนพยางค์ทั้งหมด ใช้เลียงวรรณยุกต์สามัญรองลงมาร้อยละ 29.50 ใช้วรรณยุกต์เอก
ร้อยละ 19.25 วรรณยุกต์จัตวาร้อยละ 9.94 และวรรณยุกต์ตรีร้อยละ 9.63 ตามลำดับ
คานค่าเป็นค่าตาย กระบวนนี้ใช้ค่าเป็นร้อยละ 75.78 แยกเป็นค่าเป็นสระ
เสียงสั้นร้อยละ 22.67 ค่าเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 53.11 ใช้ค่าตายร้อยละ 24.22
แยกเป็นค่าตายสระเสียงสั้นร้อยละ 18.32 ค่าตายสระเสียงยาวร้อยละ 5.90
คานสระเสียงสั้น-ยาว ใช้สระเสียงยาวร้อยละ 59.01 ใช้สระเสียงสั้น
ร้อยละ 40.99

ตารางที่ 2 ข. เสียงพญูชนะท่าย (เสียงสะกค)
บพนาริปราโมพ (รัก)

เสียง พญูชนะท่าย	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวม เสียงพญูชนะท่าย	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก กา	43	13.35	99	30.75	26	8.07	2	.62	170	52.80
กก					9	2.80	2	.62	11	3.42
กค					7	2.17	11	3.42	19	5.90
กข					17	5.28	4	1.24	21	6.52
กง	9	2.80	15	4.66					24	7.45
กน	5	1.55	19	5.90					24	7.45
กม	8	2.49	12	3.73					20	6.21
เกย	-	-	17	5.28					17	5.28
เกอว	8	2.49	9	2.80					17	5.28
รวม	73	22.67	171	53.11	59	18.32	19	5.90	322	100
ค่าเป็น สระสั้น-ยาว	(เป็น) 244		75.78		(ตาย) 78		24.22			
	(สั้น) 132		40.99		(ยาว) 190		59.01			

บทเสภากระบวนนี้ใช้คำที่เป็นแม่ ก.กา ร้อยละ 52.80 เป็นแม่ ก.กา ค่าเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 13.35 ค่าเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 30.75 นอกนั้นเป็นการใช้พญูชนะท่ายต่าง ๆ กระจายทั่วไป มีใช้เสียง ง. และ น. มากเท่ากันคือร้อยละ 7.45 ใช้เสียง บ. สะกครองลงมาคือร้อยละ 6.52 ที่ใช้น้อยในกระบวนนี้คือเสียง ก.สะกค ร้อยละ 3.42 การใช้พญูชนะตน แยกตารางเป็นกลุ่มอักษรกลาง, สูง, ต่ำ และความกล้า

ดังนี้

ตารางที่ 2 ค. (2.1) การไม่เสียงพญฺชนะคน (กลุ่มเสียงอักษรกลาง)

บท นารีปราโมทย์ (รัก)

เสียง พญฺชนะคน อักษรกลาง	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพญฺชนะคน	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก	-	-	8	2.48	8	2.48	-	-	16	4.97
จ	10	3.11	4	1.24	19	5.90	1	.31	35	10.87
ฎ ก	4	1.24	11	3.42	-	-	-	-	15	4.66
ฏ ก	-	-	11	3.42	3	.93	-	-	14	4.35
บ	-	-	1	.31	-	-	-	-	1	.31
ป	6	1.86	-	-	-	-	-	-	6	1.86
อ	4	1.24	1	.31	-	-	-	-	5	1.55
รวม	24	7.45	36	11.18	30	9.32	1	.31	92	28.57
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 60		18.63		(ตาย) 31		9.63			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 54		16.77		(ยาว) 37		11.49			

จากตารางนี้แสดงให้เห็นการใช้พญฺชนะคนกลุ่มอักษรกลางร้อยละ 28.57 โดย
ใช้เสียง จ. มากร้อยละ 10.87 ใช้เสียงพญฺชนะ ก. รองลงมาคือร้อยละ 4.97
เสียง ก. และ ต. ในจำนวนใกล้เคียงคือร้อยละ 4.66 และ 4.35 ตามลำดับ
กลุ่มเสียงนี้ใช้เป็นเสียงอักษรกลางค่าเป็นมากที่สุดร้อยละ 18.63 โดยที่ใช้อักษรกลางค่าเป็น
สระเสียงยาวร้อยละ 11.18 ค่าตายร้อยละ 7.45 เสียงพญฺชนะคนที่ใช้น้อยคือเสียง บ.
ร้อยละ .31 เสียงอักษร ป. และ อ. น้อยรองลงมาคือร้อยละ 1.86 และ 1.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค. (2.2) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรสูง)

บท นารีปราโมทย์ (รัก)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรสูง	คำเป็น สระเสียงสั้น		คำเป็น สระเสียงยาว		คำตาย สระเสียงสั้น		คำตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ข ฃ	1	.31	8	2.48	3	.93	2	.62	14	4.35
ฅ	-	-	1	.31	-	-	-	-	1	.31
ฐ ฎ	2	.62	3	.93	-	-	1	.31	6	1.86
ฌ จ ศ	-	-	5	1.55	5	1.55	-	-	10	3.11
ฒ	1	.31	2	.62	1	.31	-	-	4	1.24
ฬ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ห	8	2.48	5	1.55	-	-	-	-	13	4.04
รวม	12	3.73	24	7.45	9	2.80	3	.93	48	14.91
คำเป็น-ตาย	(เป็น) 36		11.13		(ตาย) 12		3.73			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 21		6.52		(ยาว) 27		8.39			

การใช้เสียงพยัญชนะต้นกลุ่มเสียงอักษรสูงของกระบวนรัก ใช้เสียงอักษรสูงร้อยละ 14.91 โดยใช้เสียง ส. ร้อยละ 3.11 รองลงมาคือเสียง ข. และเสียง ห. ร้อยละ 4.35 และ 4.04 ตามลำดับ ใช้อักษรสูงคำเป็นร้อยละ 11.18 คำตายร้อยละ 3.73 เสียงอักษรสูงที่ใช้น้อยคือเสียง ฅ. ร้อยละ .31 และเสียง ฬ. ไม่มีใช้เลย ใช้คำสระเสียงสั้น ร้อยละ 6.52 สระเสียงยาวร้อยละ 8.39

ตารางที่ 2 ค. (2.3) การใช้เสียงพยัญชนะคน (กลุ่มเสียงอักษรต่ำ)
บท นารีปราโมทย์ (รัก)

เสียง พยัญชนะคน อักษรต่ำ	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะคน	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก ท ฉ	2	.62	4	1.24	1	.31	-	-	7	2.17
ง	-	-	4	1.24	-	-	-	-	4	1.24
ช	1	.31	2	.62	-	-	-	-	3	.93
ซ	2	.62	6	1.86	-	-	-	-	8	2.48
ท ฉ ท ฉ	4	1.24	6	1.86	-	-	1	.31	11	3.42
ณ น	4	1.24	11	3.42	4	1.24	-	-	19	5.90
พ ภ	3	.93	13	4.04	1	.31	-	-	17	5.28
ม	11	3.42	26	8.30	2	.62	4	1.24	43	13.35
ย	4	1.24	11	3.42	3	.93	4	1.24	22	6.83
ร	3	.93	7	2.17	4	1.24	-	-	14	4.35
ฬ ล	-	-	7	2.17	-	-	4	1.24	11	3.42
อ	-	-	5	1.55	-	-	-	-	5	1.55
รวม	34	10.56	102	31.68	15	4.66	13	4.04	164	50.93
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	136	42.24	(ตาย)	28	8.70				
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	49	15.22	(ยาว)	115	35.71				

หมายเหตุ เสียง ฟ. และ ฮ. ไม่มีใช้

การใช้เสียงพยัญชนะคนกลุ่มเสียงอักษรต่ำของกระบวนรักนี้ใช้เสียงอักษรต่ำร้อยละ 50.93 ของการใช้เสียงพยัญชนะคนทั้งหมดในลักษณะกระจายทั่ว ๆ ไป มีใช้เสียงพยัญชนะ ม. ร้อยละ 13.35 เสียง ย. ร้อยละ 6.83 เสียง น. ร้อยละ 5.90 และเสียง พ. ร้อยละ 5.28 ที่ใช้น้อยคือไม่มีค่าใช้เสียง ฟ. เสียง ช. ร้อยละ .93 เสียง ง. ร้อยละ 1.24 และเสียง อ. ร้อยละ 1.55 ตามลำดับ ในจำนวนพยัญชนะคนที่ใช้ในกระบวนรักนี้ใช้อักษรต่ำค่าเป็นร้อยละ 42.24 ใช้ค่าตายเพียงร้อยละ 8.70 เป็นค่าเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 10.56 ค่าเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 31.68 สระเสียงสั้นร้อยละ 15.22

ตารางที่ 2 ค. (2.4) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรควบกล้ำ)
บท นาวิปราโมทย์ (รัก)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรควบกล้ำ	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
กร	1	.31	1	.31	-	-	1	.31	3	.93
กค	-	-	1	.31	-	-	-	-	1	.31
กว	-	-	1	.31	-	-	-	-	1	.31
คร	1	.31							1	.31
คค	-	-	1	.31					1	.31
คว	-	-	1	.31					1	.31
ปร	-	-	1	.31					1	.31
ปล	-	-	-	-			1	.31	1	.31
พร	1	.31	-	-					1	.31
พล	-	-	-	-	3	.93	-	-	3	.93
ผล	-	-	2	.62	1	.31	-	-	3	.93
ทร(ช)	-	-	1	.31	-	-	-	-	1	.31
รวม	3	.93	9	2.60	4	1.24	2	.62	18	5.59
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 12 3.73				(ตาย) 6 1.86					
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 7 2.17				(ยาว) 11 3.42					

หมายเหตุ อักษรควบ ขร, ขล, ขว, คร, ไม่มีใช้

กระบวนรักนี้ใช้เสียงพยัญชนะควบกล้ำร้อยละ 5.59 จากจำนวนพยัญชนะต้นทั้งหมด

ในลักษณะกระจายเสียงคำทั่วไป เป็นลักษณะค่าเป็นร้อยละ 3.73 ค่าตายร้อยละ 1.86

มีใช้ในสระเสียงยาวร้อยละ 3.42 : เสียงสั้นร้อยละ 2.17

ตารางที่ 3 ก. เลี้ยงวรรณยุกต์ คำเป็นคำตาย สระเสียงสั้น-ยาว

บท พิโรธาทัง (โกรธ)

เลี้ยงวรรณยุกต์	คำเป็น สระเสียงสั้น		คำเป็น สระเสียงยาว		คำตาย สระเสียงสั้น		คำตาย สระเสียงยาว		รวม เลี้ยงวรรณยุกต์	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
สามัญ	62	19.94	64	20.58	-	-	-	-	126	40.52
เอก	3	.97	19	6.11	26	8.36	9	2.89	57	18.33
โท	39	12.54	15	4.82	8	2.57	5	1.61	67	21.54
ตรี	4	1.29	17	5.47	10	3.22	-	-	31	9.97
จัตวา	11	3.54	19	6.11	-	-	-	-	30	6.65
รวม	119	30.26	134	43.09	44	14.15	14	4.50	311	100.
คำเป็น-ตาย	(เป็น) 253		81.35		(ตาย) 58		18.65			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 163		52.41		(ยาว) 148		47.59			

บทเสภากระบวนนี้มี 311 พยางค์ ใช้เลี้ยงวรรณยุกต์สามัญร้อยละ 40.52
เสียงโทร้อยละ 21.54 เสียงเอกร้อยละ 18.33 เสียงตรี้อยละ 9.97 และเสียงจัตวา
ร้อยละ 6.65

ก้านคำเป็นคำตาย ใช้คำเป็นร้อยละ 81.35 มีคำเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 30.26
คำเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 43.09 ใช้คำตายร้อยละ 18.65 โดยใช้คำตายสระเสียงสั้น
ร้อยละ 14.15 คำตายสระเสียงยาวร้อยละ 4.50

ก้านการใช้สระเสียงสั้น-ยาว ใช้สระเสียงสั้นร้อยละ 52.41 ใช้สระเสียงยาว
ร้อยละ 47.59

ตารางที่ 3 ข. เสียงพญฺชนะทหาย (เสียงสะกด)

บท พิโรชาทัง (โกรช)

เสียงพญฺชนะทหาย	ค่าเป็นสระเสียงสั้น		ค่าเป็นสระเสียงยาว		ค่าตายสระเสียงสั้น		ค่าตายสระเสียงยาว		รวมเสียงพญฺชนะทหาย	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก.กา	35	11.25	61	19.61	26	8.36	-	-	122	39.23
กก					7	2.25	5	1.61	12	3.86
กค					3	.97	5	1.61	8	2.57
กข					8	2.57	4	1.29	12	3.86
กง	24	7.72	21	6.75					45	14.47
กน	35	11.25	13	4.18					48	15.43
กม	5	1.61	7	2.25					12	3.86
กเย	-	-	15	4.82					15	4.82
เกอว	20	6.43	17	5.47					37	11.90
รวม	119	30.26	134	43.09	44	14.15	14	4.50	311	100.
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 253	81.35	(ตาย) 58	18.65						
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 163	52.41	(ยาว) 148	47.59						

บทเสภากระบวนนี้ใช้คำแม่ ก.กา ร้อยละ 39.23 ของการใช้เสียงพญฺชนะทหายทั้งหมด มีค่าเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 11.25 เป็นค่าเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 19.61 ใช้เสียง น.สะกดร้อยละ 15.43 เสียง ง. ร้อยละ 14.47 เสียง ว. ร้อยละ 11.90 ตามลำดับ เสียงสะกดที่ใช้น้อยคือเสียง ค ร้อยละ 2.57 เสียง ก,ป, และ ม. เท่ากันคือร้อยละ 3.86

การใช้พญฺชนะทคน แยกตารางเป็นกลุ่มอักษรกลาง, สูง, ต่ำ และควบกล้ำ ดังนี้

ตารางที่ 3 ค. (3.1) การใช้เสียงพญฺชนะตน (กลุ่มเสียงอักษรกลาง)

บท พิโรธวาทัง (โกรธ)

เสียง พญฺชนะตน อักษรกลาง	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพญฺชนะตน	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก	7	2.50	4	1.29	9	2.89	-	-	20	6.43
จ	10	3.22	5	1.61	8	2.57	-	-	23	7.40
ฉ ค	6	1.93	9	2.89	-	-	2	.64	17	5.47
ฉ ท	1	.32	6	1.93	3	.97	-	-	10	3.22
ข	2	.64	3	.97	-	-	-	-	5	1.61
ป	9	2.89	2	.64	-	-	-	-	11	3.54
อ	7	2.50	6	1.93	4	1.29	1	.32	18	5.79
รวม	42	13.29	35	11.08	24	7.59	3	.97	104	32.91
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	77	24.76	(ตาย)	27	8.68				
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	66	21.22	(ยาว)	38	12.22				

ในกระบวนโกรธใช้เสียงพญฺชนะตนกลุ่มอักษรกลางร้อยละ 32.91 ใช้เสียงพญฺชนะ จ. ร้อยละ 7.40 ใช้เสียง ก. ร้อยละ 6.43 เสียง อ. ร้อยละ 5.79 เสียงพญฺชนะตนที่ใช้น้อยคือเสียง ข. ร้อยละ 1.61

ในกลุ่มเสียงอักษรกลางนี้ใช้เสียงพญฺชนะในรูปค่าเป็นร้อยละ 24.76 แยกเป็นค่าเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 13.29 ค่าเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 11.08 ใช้ในรูปค่าตายร้อยละ 8.68 เป็นค่าตายสระเสียงสั้นร้อยละ 7.59 เสียงยำน้อยร้อยละ .97

ตารางที่ 3 ก. (3.2) การใช้เสียงพยัญชนะคน (กลุ่มอักษรสูง)

บท พิโรชาหัง (โกรธ)

เสียง พยัญชนะคน อักษรสูง	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะคน	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ข ฃ	10	3.22	2	.64	1	.32	1	.32	14	4.50
ฅ	-	-	1	.32	-	-	-	-	1	.32
ฐ ฎ	2	.64	1	.32	1	.32	3	.97	7	2.50
ส ษ ศ	3	.97	4	1.29	4	1.29	-	-	11	3.54
ผ	-	-	6	1.93	1	.32	-	-	7	2.50
ฝ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ห	5	1.61	5	1.61	1	.32	-	-	11	3.54
รวม	20	6.43	19	6.11	8	2.57	4	1.29	51	16.40
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 39		12.54		(ตาย) 12		3.06			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 28		9.00		(ยาว) 23		7.40			

การใช้เสียงพยัญชนะคนกลุ่มอักษรสูงของกระบวนโกรธนี้ ใช้เสียงอักษรสูง เป็นร้อยละ 16.40 ในลักษณะการกระจายไปทั่ว ใช้เสียงพยัญชนะ ข. ร้อยละ 4.50 เสียง ส. และเสียง ห. ร้อยละ 3.54 เท่ากัน เสียง ฅ. ใช้น้อยร้อยละ .32 เป็น อักษรสูงที่เป็นค่าเป็นร้อยละ 12.54 ค่าตายร้อยละ 3.06 เป็นค่าที่ใช้สระเสียงสั้น ร้อยละ 9.00 เสียงยาวร้อยละ 7.40

ตารางที่ 3 ค. (3.3) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มอักษรคำ)

บท พิโรธาทัง (โกรธ)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรคำ	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ค ค ม	-	-	3	.97	2	.64	-	-	5	1.61
ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ช	-	-	-	-	-	-	-1	.32	1	.32
ช	3	.97	5	1.61	-	-	1	.32	9	2.09
ท ท ท ท	5	1.61	11	3.54	1	.32	-	-	17	5.47
ณ น	5	1.61	10	3.22	2	.64	-	-	17	5.47
พ ภ	-	-	1	.32	-	-	1	.32	2	.64
ฟ	4	1.29	-	-	-	-	2	.64	6	1.93
ม	16	5.15	11	3.54	-	-	-	-	27	8.68
ย	2	.64	7	2.50	-	-	-	-	9	2.89
ร	9	2.89	6	1.93	1	.32	-	-	16	5.15
พล	6	1.93	16	5.15	2	.64	1	.32	25	8.04
ว	5	1.61	4	1.29	-	-	-	-	9	2.89
ธ	-	-	1	.32	2	.64	-	-	3	.97
รวม	55	17.69	75	24.12	10	3.22	6	1.93	146	46.95
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 130		41.00		(ตาย) 16		5.15			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 65		20.90		(ยาว) 81		26.05			

การใช้เสียงพยางค์ต้นกลุ่มอักษรต่ำของกระบวนโกธร ใช้เสียงอักษรต่ำ รอยละ 46.95 ของการใช้เสียงพยางค์ต้นทั้งหมด ใช้เสียง ม. รอยละ 0.68 และ เสียง ล. รอยละ 0.04 ใช้เสียง ฐ. และ น. รอยละ 5.47 เท่ากัน และเสียง ร. รอยละ 5.15 ที่ไหนคือเสียง ง. ไม่มีใช้ เสียง ฅ. รอยละ .32 เสียง พ. รอยละ .64 เสียง ฮ. รอยละ .97

การใช้เสียงพยางค์ต้นอักษรต่ำที่ใช้เป็นคำเป็นรอยละ 41.80 เป็นคำเป็นสระเสียงสั้น รอยละ 5.15 เป็นคำเป็นสระเสียงยาว รอยละ 24.12 ใช้เป็นคำตาย รอยละ 5.15 ใช้เสียงสระเสียงสั้น รอยละ 20.90 สระเสียงยาว รอยละ 26.05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ก. (3.4) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มอักษรควบกล้ำ)

บท พิโรชาหัง (โกรธ)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรควบกล้ำ	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
กร	1	.32	1	.32	2	.64	-	-	4	1.29
กด	-	-	1	.32	-	-	-	-	1	.32
คร	1	.32							1	.32
ปล	-	-	1	.32			1	.32	2	.64
พร	-	-	1	.32					1	.32
พด	-	-	1	.32					1	.32
รวม	2	.64	5	1.61	2	.64	1	.32	10	3.22
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 7		2.50		(ตาย) 3		.97			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 4		1.29		(ยาว) 6		1.93			

หมายเหตุ อักษรควบกล้ำ กว, ขร, ชล, ขว, คด, คว, ตร, ปร, ผด,
ทร (ช) ไม่มีใช้

ในระบวนโกรธ ใช้เสียงพยัญชนะควบกล้ำร้อยละ 3.22 ในลักษณะการ
กระจายทั่ว ๆ ไป ใช้เสียงควบกล้ำ กร ร้อยละ 1.29 เป็นการใส่ควบกล้ำที่เป็น
ค่าเป็นร้อยละ 2.50 ค่าตายร้อยละ .97 ใช้สระเสียงสั้นร้อยละ 1.29 สระเสียงยาว
ร้อยละ 1.93

ตารางที่ 4 ก. เสียงวรรณยุกต์ ค่าเป็นค่าตาย สระเสียงสั้น-ยาว

บท สัตถาบังคพิสัย(โศก)

เสียงวรรณยุกต์	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงวรรณยุกต์	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
สามัญ	55	17.41	47	14.87	-	-	-	-	102	32.28
เอก	7	2.22	17	5.30	51	16.14	12	3.80	87	27.53
โท	20	6.33	25	7.91	3	.95	3	.95	51	16.14
ตรี	11	3.40	16	5.06	16	5.06	-	-	43	13.61
จัตวา	10	3.17	23	7.28					33	10.44
รวม	103	32.59	128	40.51	70	22.15	15	4.40	316	100.
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	231	73.10			(ตาย)	85	26.90		
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	173	54.75			(ยาว)	143	45.25		

บทเสภากระบวนนี้มี 316 พยางค์ ใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญร้อยละ 32.28 ของพยางค์ทั้งหมด เป็นค่าเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 17.41 สระเสียงยาวร้อยละ 14.87 ใช้เสียงวรรณยุกต์เอกร้อยละ 27.53 ใช้เสียงวรรณยุกต์โทร้อยละ 16.14 วรรณยุกต์ตรี ร้อยละ 13.61 และวรรณยุกต์จัตวาร้อยละ 10.44 ตามลำดับ

ค่านค่าเป็นค่าตาย ใช้ค่าเป็นร้อยละ 73.10 เป็นค่าเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 32.59 สระเสียงยาวร้อยละ 40.51 เป็นค่าตายร้อยละ 26.90 เป็นค่าตายสระเสียงสั้น 22.16 สระเสียงยาวร้อยละ 4.40

ค่านสระเสียงสั้น-ยาว ใช้สระเสียงสั้นร้อยละ 54.75 สระเสียงยาว ร้อยละ 45.25

ตารางที่ 4 ข. เสียงพญานะทาย (เสียงสะกด)

บท สัลลมังคพิสัย (โศก)

เสียงพญานะทาย	ค่าเป็นสระเสียงสั้น		ค่าเป็นสระเสียงยาว		ค่าตายสระเสียงสั้น		ค่าตายสระเสียงยาว		รวมเสียงพญานะทาย	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก.กา	36	11.39	49	15.51	41	12.97	-	-	126	39.07
กก					10	5.70	4	1.27	22	6.96
กค					5	1.50	6	1.90	11	3.40
กข					6	1.90	5	1.50	11	3.40
กง	17	5.30	26	8.23					43	13.61
กน	15	4.75	12	3.80					27	8.54
กม	25	7.91	3	0.95					28	8.86
กย	1	0.32	29	9.18					30	9.49
เกอว	9	2.85	9	2.85					18	5.70
รวม	103	32.59	128	40.51	70	22.15	15	4.48	316	100.
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	231	73.10	(ตาย)	85	26.90				
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	173	54.75	(ยาว)	143	45.25				

เสภากระบวนนี้ใช้คำแม่ ก.กา ร้อยละ 39.07 เป็นค่าเป็นสระเสียงสั้น ร้อยละ 11.39 ค่าเป็นสระเสียงยาวร้อยละ 15.51 และเป็นค่าตายสระเสียงสั้นร้อยละ 12.97 ใช้เสียง ง.สะกดร้อยละ 13.61 เสียง ย. ร้อยละ 9.49 และเสียง ม. และ น. ร้อยละ 0.06 และ 0.54 ตามลำดับ ที่ใช้เสียงสะกดน้อยคือเสียง ค. และ ข. ร้อยละ 3.40 เท่ากัน

การใช้พญานะทาย แยกตารางเป็นกลุ่มอักษรกลาง, สูง, ต่ำ และความกล้า ดังนี้

ตารางที่ 4 ค. (4.1) การใช้เสียงพยางค์ขณะคน (กลุ่มอักษรกลาง)

บท สัตถาบังกพิสัย (โศก)

เสียง พยางค์ขณะคน อักษรกลาง	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยางค์ขณะคน	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ก	1	.32	1	.32	7	2.22	-	-	9	2.85
จ	6	1.90	2	.63	20	6.33	3	.95	31	9.81
ฉ ค	5	1.58	10	3.17	3	.95	1	.32	19	6.01
ช ต	1	.32	6	1.90	2	.63	-	-	9	2.85
ข	5	1.58	2	.63	2	.63	1	.32	10	3.17
ป	6	1.90	1	.32	2	.63	-	-	9	2.85
อ	1	.32	9	2.85	8	2.53	2	.63	20	6.33
รวม	25	7.91	31	9.81	44	13.92	7	2.22	107	33.86
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 56		17.72		(ตาย) 51		16.14			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 69		21.84		(ยาว) 38		12.03			

การใช้เสียงพยางค์ขณะคนของกระบวนโศกใช้เสียงอักษรกลางร้อยละ 33.86 โดยเสียงพยางค์ขณะ จ. ร้อยละ 9.81 เสียงพยางค์ขณะ อ. ร้อยละ 6.33 และเสียง ค. ร้อยละ 6.01 ในกลุ่มเสียงอักษรกลางของกระบวนโศกนี้ใช้เสียงอักษรกลางค่าเป็น ร้อยละ 17.72 โดยเป็นเสียงอักษรกลางค่าเป็นสระเสียงสั้นร้อยละ 7.91 สระเสียงยาวร้อยละ 9.81 เสียงอักษรกลางค่าตายร้อยละ 16.14 เป็นค่าตายสระเสียงสั้น ร้อยละ 13.92 สระเสียงยาว 2.22

ตารางที่ 4 ค. (4.2) การใช้เสียงพยัญชนะกน (กลุ่มอักษรสูง)

บท สัลลมังคพิสัย (โศก)

เสียง พยัญชนะกน อักษรสูง	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะกน	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ข ฃ	1	.32	2	.63	-	-	-	-	3	.95
ฅ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ฐ ฎ	2	.63	-	-	-	-	1	.32	3	.95
ฒ จ ฉ	6	1.90	10	3.17	4	1.27	-	-	20	6.33
ฌ	2	.63	-	-	1	.32	1	.32	4	1.27
ฎ	1	.32	2	.63	-	-	-	-	3	.95
ท	2	.63	4	1.27	1	.32	-	-	7	2.22
รวม	14	4.43	18	5.70	6	1.90	2	.63	40	12.66
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น)	32	10.13	(ตาย)	8	2.53				
สระสั้น-ยาว	(สั้น)	20	6.33	(ยาว)	20	6.33				

กระบวนโศกใช้เสียงพยัญชนะกนอักษรสูงร้อยละ 12.66 ใช้เสียง ฒ จ ฉ ร้อยละ 6.33 เสียง ท. ร้อยละ 2.22 เป็นค่าเป็นร้อยละ 10.13 ค่าตายร้อยละ 2.53 ค่าที่ใช้สระเสียงสั้น 6.33 และสระเสียงยาว 6.33 เท่ากัน

ตารางที่ 4 ค. (4.3) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มอักษรต่ำ)

บท สัตถาบังคพิสัย (โศก)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรต่ำ	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
ค ต ฉ	7	2.22	4	1.27	1	.32	-	-	12	3.82
ง	-	-	1	.32	-	-	-	-	1	.32
ช	2	.63	1	.32	-	-	1	.32	4	1.27
ซ	3	.95	5	1.58	2	.63	1	.32	11	3.48
ฅ ท ท ฑ	5	1.58	10	3.17	1	.32	-	-	16	5.29
ณ น	11	3.48	24	7.60	2	.63	1	.32	38	12.03
พ ภ	7	2.22	10	3.17	2	.63	1	.32	20	6.33
ฟ	-	-	-	-	-	-	1	.32	1	.32
ม	3	.95	6	1.90	-	-	-	-	9	2.85
ย	3	.95	3	.95	1	.32	-	-	7	2.22
ร	11	3.48	3	.95	5	1.58	-	-	19	6.01
พล	5	1.58	4	1.27	2	.63	-	-	11	3.48
ว	1	.32	3	.95	-	-	1	.32	5	1.58
ธ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	50	18.35	74	23.42	16	5.06	6	1.90	154	48.73
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 132 41.77		(ตาย) 22 6.96							
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 74 23.42		(ยาว) 80 25.32							

การใช้เสียงพยัญชนะต้นกระบวนโคลงคานกุ่มอักษรต่ำ ใช้เสียงอักษรต่ำ ร้อยละ 40.73 ของการใช้เสียงพยัญชนะต้นทั้งหมด ใช้เสียงพยัญชนะต้น น. ร้อยละ 12.03 เสียงพยัญชนะ พ. ร้อยละ 6.33 และเสียง ร. ร้อยละ 6.01 เสียงพยัญชนะต้นที่ใช้น้อยคือ เสียง ง. และ ฟ. ร้อยละ .32 และเสียง ฮ. ไม่มีใช้

การใช้พยัญชนะต้นอักษรต่ำ ใช้ค่าเป็นร้อยละ 41.77 เป็นค่าเป็นสระเสียงสั้น ร้อยละ 10.35 สระเสียงยาวร้อยละ 23.42 ที่เป็นคำตายร้อยละ 6.96 เป็นคำตาย สระเสียงสั้นร้อยละ 5.06 สระเสียงยาวร้อยละ 1.90 การใช้สระเสียงสั้นยาว ใกล้เคียงกันคือใช้สระเสียงยาวร้อยละ 25.32 สระเสียงสั้นร้อยละ 23.42

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ค. (4.4) การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มอักษรควบกล้ำ)

บท สัลลาบังคพิสัย (โศก)

เสียง พยัญชนะต้น อักษรควบกล้ำ	ค่าเป็น สระเสียงสั้น		ค่าเป็น สระเสียงยาว		ค่าตาย สระเสียงสั้น		ค่าตาย สระเสียงยาว		รวมการใช้ เสียงพยัญชนะต้น	
	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%	รวม	%
	กร	-	-	2	.63	2	.63			4
กค	1	.32	2	.63					3	.95
คก	1	.32							1	.32
ทก	2	.63							2	.63
ปร	-	-	-	-	-	-	1	.32	1	.32
ปล	1	.32	1	.32	-	-	-	-	2	.63
พร	1	.32							1	.32
พล	-	-	-	-	1	.32	-	-	1	.32
รวม	6	1.90	5	1.50	3	.95	1	.32	15	4.75
ค่าเป็น-ตาย	(เป็น) 11		3.40		(ตาย) 4		1.27			
สระสั้น-ยาว	(สั้น) 9		2.85		(ยาว) 6		1.90			

หมายเหตุ อักษรควบกล้ำ กว, ขร, ขล, ขว, คค, คว, คล, ทท(ช) ไม่มีใช้

กระบวนโศกใช้เสียงพยัญชนะควบกล้ำร้อยละ 4.75 กระจายไปตามเสียง
ควบกล้ำต่าง ๆ ใช้ค่าควบกล้ำที่เป็นค่าเป็นร้อยละ 3.40 เป็นค่าตายร้อยละ 1.27
ใช้สระเสียงสั้นร้อยละ 2.85 สระเสียงยาวร้อยละ 1.90

ข. การวิเคราะห์ผลจากการขับเสภา

โดยการใช้รูปแบบการวิเคราะห์ที่ดัดแปลงจากแบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์ส (Flandor's Interaction Analysis Technique)

ความมุ่งหมายของการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ที่เป็นเพียงส่วนย่อยส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาค่าความถี่เป็นอัตราการย่อยของศิลปะการขับเสภาบางประการที่นักเสภาใช้ในการขับเสภา ในบทขับที่เริ่มบทสะเทือนอารมณ์ 4 ชนิดคือ กระทบชม (เสาวารจน์) กระทบรัก (นารีปราโมทย์) กระทบโกรธ (พิโรชาทัง) และกระทบโศก (สลัดบังคหิสมัย) เพื่อที่จะได้ทราบว่านักเสภาได้ใช้ศิลปะการขับนั้น ๆ มากน้อยเพียงใดในการขับบทเสภา 4 ชนิดนั้น

เหตุผลการใช้แบบวิเคราะห์ที่ดัดแปลงจากแบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์สมาใช้วิเคราะห์ผลจากการขับเสภา

1. แบบวิเคราะห์ของแฟลนเคอร์ส เป็นแบบใช้สำหรับการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูกับนักเรียน โดยมีหัวข้อเป็นรหัสตัวเลขสำหรับบันทึกพฤติกรรม แบบนี้สามารถดัดแปลงใช้วิเคราะห์ผลจากการขับได้โดยกำหนดศิลปะการขับเป็นข้อ ๆ โดยใช้ตัวเลขเป็นรหัสแทนได้เช่นกัน

2. การบันทึกพฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์ส ใช้เวลาเป็นส่วนประกอบของการบันทึกว่า ในทุก ๆ 3 วินาทีมีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้างระหว่างครูกับนักเรียน วิเคราะห์ออกมาได้ว่าในช่วงเวลาของการสอน 20-30 นาทีมีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้าง วิเคราะห์เป็นความถี่ค่าเป็นร้อยละของเวลาทั้งหมดได้ แบบนี้สามารถนำมาดัดแปลงใช้วิเคราะห์ผลจากการขับเสภาได้ โดยการกำหนดเวลาของการขับขึ้นจำนวนหนึ่งของนักขับเสภาในแต่ละกระบวน เช่น กำหนดให้เป็นเวลา 10 นาที ในทุก ๆ 3 วินาทีของ 10 นาทีนั้น นักเสภาได้ใช้ศิลปะชนิดใดบ้างในการขับในบทสะเทือนอารมณ์ 4 ชนิดนั้น

วิเคราะห์ออกเป็นความถี่ค่าเป็นร้อยละของความถี่ทั้งหมดในระยะเวลาดังกล่าวเท่า ๆ กัน ก็จะสามารถรู้ได้ว่าความถี่เสถียรกับเสถียรชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นใช้ศิลปะการขับชนิดใดมากน้อยเพียงใด

วิธีดำเนินการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของเพลงเคอร์สจากผลงานการวิจัยที่มีผู้ทำไว้ในรุ่นก่อน ๆ สอดตามแนวทางการวิเคราะห์ การศึกษาระเบียบการหาความถี่จากผู้วิจัยที่เคยใช้แบบวิเคราะห์ของเพลงเคอร์สแล้วได้คิดหัตถการวิเคราะห์ที่ลดการซับซ้อน โดยผู้วิจัยได้จัดบทเท็กส์การขับที่ผู้วิจัยได้ฝึกหัดขับกับครูเสภาในแนวต่าง ๆ แล้วนำไปตามครูเสภาว่าการขับชนิดนี้ เรียกตามภาษาศิลปะการขับว่าอย่างไร แล้วจดไว้ นำมาคิดเลือกจังหวะนิยมตามแนวจักรหัตถ์ของเพลงเคอร์ส ได้จักรหัตถ์แยกแยะรายละเอียดข้อปลีกย่อยต่าง ๆ ลงในข้อใหญ่ 10 ข้อ เพื่อให้ได้รายละเอียดของศิลปะการขับในทุกแง่มุมเท่าที่จะทำได้ แล้วได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางเสภา 2 ท่านตรวจแก้ไข เมื่อแก้ไขปรับปรุงแล้วได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทย 1 ท่านตรวจแก้คำภาษาไทย และให้ผู้ทรงคุณวุฒิจึงเคยวิเคราะห์วิจัยตามแนวของเพลงเคอร์ส 2 ท่านตรวจแบบวิเคราะห์ที่แก้ไขแล้วได้นำมาใช้เป็นแบบวิเคราะห์ต่อไป

2. การรวบรวมข้อมูล

2.1 เมื่อผู้วิจัยค้นคว้าศึกษาแนววิเคราะห์ของเพลงเคอร์สแล้วได้เริ่มฝึกหัดทดลองเพื่อเตรียมการเก็บข้อมูลคือ

ก. ชีต / ทุก ๆ 3 วินาที ฝึกทำหลายครั้ง โดยใช้นาฬิกาจับเวลาประกอบการฝึก จนสามารถชีกได้ 20 ครั้งใน 1 นาที โดยช้าหรือเกินไม่เกินกว่า 2 ชีต แล้วจึงฝึกชีก ; โดยวิธีการนับ 3 โดยให้ของของการนับ 1 ครั้งเท่ากับ 3 วินาที ฝึกทำหลายครั้งจนไคระยะเวลาการนับใกล้เคียงกับระยะเวลาของช่วงเวลานาฬิกาจับเวลา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชำนาญในการจับเวลาทุก ๆ ช่วง 3 วินาที เมื่อเวลาวิเคราะห์ที่ลดการขับ

ข. ท้องประเภทลีลาการขับเสภาตามรหัส 26 ประเภท
ให้จำใจขึ้นใจและเข้าใจ

ค. เป็กหัตถ์วิเคราะห์ลีลาการขับเสภาจากเพ็ทศุเสภา
ฉบับบันทึกไว้ โดยเป็กหัตถ์ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แล้วยืดระยะเวลาให้มากขึ้น ในการฟังเพ
เพื่อการวิเคราะห์ที่ได้ใช้หูฟังพร้อมเพื่อให้โคกระบวนเสียงการขับที่เป็นลีลาการขับอย่าง
ชัดเจน

ง. เป็กบันทึกลีลาการขับจากเพ็ทศุเสภาในช่วงเวลา 1 นาที 2 ครั้ง
แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงจนได้ค่าความเที่ยงสูง 85% ขึ้นไป แล้วจึงบันทึกในช่วง 2 นาที
นำมาหาค่าความเที่ยงเช่นขั้นตอนแรกจนได้ค่าความเที่ยงสูง 85% ขึ้นไป

จ. บันทึกลีลาการขับเสภาในช่วง 3 นาที 2 ครั้ง นำมา
เปรียบเทียบหาค่าความเที่ยงของการวิเคราะห์ (Repeat Reliability)¹ ของ
ตัวผู้วิจัยเอง จนได้ค่าความเที่ยง = 88.50 (ผลการหาค่าความเที่ยงในภาคผนวก ก.)

2.2 เมื่อหาค่าความเที่ยงของการวิเคราะห์ได้ตามเกณฑ์ที่ต้องการ
แล้ว ไปบันทึกลีลาการขับเสภาในบทสะเวือนอารมณ์ 4 ชนิดคือ กระบวนชม (เสาวรจนี)
กระบวนรัก (นารีปราโมทย์) กระบวนโกรธ (พิโรธวาหัง) และกระบวนโศก
(สัดลาปังกพิสัย) จากเพ็ทศุเสภาเสียงขับเสภาจากครูเสภา 2 ท่านคือ ครูแจ้ง คล้ายสีทอง
และครูประเวท กุ่มพู่ โดยกำหนดเวลาการวิเคราะห์กระบวนละ 10 นาที บทเสภา
ที่ครูเสภา 2 ท่านขับเพื่อใช้วิเคราะห์เป็นบทเสภาบทเดียวกันทั้ง 4 กระบวน (บทเสภา
ที่ใช้วิเคราะห์อยู่ในภาคผนวก)

1

Fred N. Kerlinger, Foundations of Behavioral Research,
2d. edition (New York : Rinehart and Winton, Inc., 1973) ยกอ้าง
ในวิทยานิพนธ์ของ วิเชียร เกษประทุม, "กิริยารวมทางวาทะระหว่างนักศึกษานักสอน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงกับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทย"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2521.), หน้า 38.

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลคือการขบเสภา วิเคราะห์หาคำความถี่ของข้อมูลการขบ
เป็นการย่อยลงจากตารางวิเคราะห์ข้อมูลการขบต่อไปคือ

ตารางวิเคราะห์ประเภทของข้อมูลการขบเสภา

- สัณนิบาตการขบเสภา - - สัณนิบาตการขบเสภา -	<p>1. <u>ขบคำเต็มความ</u> คือการขบโดยไม่มีการเน้นคำที่ขยายคิโคขบไปตาม เนื้อหาของเรื่อง ไม่มุ่งใหญ่ฟังเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ เป็น การขบเต็มเรื่องไปตามธรรมดา</p> <p>2. <u>เน้นคำและถ้อย</u> คือการขบมุ่งใหญ่ฟังเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ คล้อยไปตามความที่กวีแต่งเป็นบทไว เช่นใหญ่รู้สึกเศร้าโศก โกรธ สดชื่น เศร้าหมอง เป็นต้น ไปตามคำโดยวิธีการ . . .</p> <p>2.1 เน้นโดยการ<u>กระแทกเสียง</u> คือลงเสียงในคำแต่ละคำหนักเป็น พิเศษ มักใช้ในกรณีบรรยายความโกรธ ความหนักแน่น ความ เขม่น ใหญ่โต จริงจัง เช่น เป็นน้ำกรังกรัง <u>เรอะอยู่เฉอะฉะ</u> เขยอะขยะขยุกขยิกขุขุขึง รุงรุงรุกฤษเป็นขุขึง กะพะกะเพิงพันผูกผูกหวายไป. ขบออกเสียงคำว่าเฉอะฉะหนักเป็นพิเศษ</p> <p>2.2 เน้นโดยการ<u>ยัดเสียง</u> คือขบยัดเสียงคำให้เต็มมาตราเสียง เพื่อแสดงความรู้สึกสครนหรือเศร้าหมองในอารมณ์ แสดง สภาวะสิ่งของที่แข็งเกรง ใหญ่โตเปราะบาง ยาวหรือสั้น หรือ ความหนักแน่น เช่น ครันถึงหว่างเขาเงาชะโงก เป็นตรวยโตรกเต็มคริบตลอดถั่ว เวลาขบยัดเสียงคำว่า <u>โงก</u> เต็มมาตราเสียง ไซ้ศิลปะ การขบยัดเสียงเขาช่วยควยเพื่อเน้นให้เห็นภาพลักษณะชะโงก ชัดเจน</p>
--	---

- 2.3 เน้นโดยการกรันเสียง คือการขยับให้มีเสียงสะกดสะท้อนที่คำบางคำ เพื่อให้ใครสความสะท้อนอารมณ์ต่าง ๆ แลเห็นภาพโคเคซัดตามทีทวี่บรรยายไว้ เช่น
 ต้องแสงสุริยระยับแสง บ้างเคแคงแ่งเขี้ยวประสานสาย
 ขับค้ำว่า-สาน กรันเสียงแสดงภาพพจน์การประสานของสีต่าง ๆ
- 2.4 เน้นโดยการกระทบเสียง คือการขยับยัดคำให้เต็มมาตราเสียงแล้ว ทำเสียงสับกระหว่างเสียงของคำนั้น เน้นให้เห็นลักษณะทีโคเคซัดของกริยาทาทาง วัสดุสิ่งของ อาการทีแสดงออกรวมถึงใหญ่เล็กสะท้อนอารมณ์ เช่น
 ต้องแสงสุริยระยับแสง บ้างเคแคงแ่งเขี้ยวประสานสาย
 ขยับยัดเสียงก้ำว่า แ่ง เต็มมาตราเสียงแลกระทบเสียงในขวงประมาณครึ่งของมาตราเสียง
- 2.5 เน้นโดยการแผวเสียง คือการขยับโดยการแผวหรือเบาเสียงทีคำบางคำ เพื่อแสดงอารมณ์ในทางเกร้าโศก เสียคายนอยใจ ภาพทีมองเห็นจาง ๆ เช่น
 เห็นเขนซ่างกอกคอกอยู่ก้ำย่ำ ทะมึนค้ำกาลเค็ดคเสียคายนาง
 ขับแผวเสียงก้ำว่า เสียคาย แ่งคอารมณ์อนไหว
 สะทกสะท้อนเพราะความเสียคาย
3. เออนเสียง คือการขยับด้วยเสียงเปล่าไม่มีถ้อยคำ ไซในการขึ้นก่อนจะขยับทเสภาทีต่างความต่างกลอน หรือขึ้นในระหว่างการขยับเพื่อแสดงอารมณ์ทีรุกเรารุนแรง มี 3 ระดับคือ

- ดัดการขบแปรภา ครุเสภา -

- 3.1 เออนยาว คือเออนเสียงทอดยาวในลักษณะครวญ เสียงเออนนี้ใช้ขบแสดงความรู้สึกเสียใจ
- 3.2 เออนระกัปปานกลาง ใช้ขบเกริ่นก่อนการดำเนินเรื่อง และตอนเปลี่ยนบทขบบรรยายทั่ว ๆ ไป
- 3.3 เออนสั้น คือเปล่งเสียงคำว่า เอย คำเดียว ใช้ขบแทนบทหรือขบขบขบที่แสดงอารมณ์รุนแรงฉิวเฉิว

4. กลันเสียง คือการเปล่งเสียงโดยไม่มีคำ เปล่งออกในตอนท้ายเสียงของคำ เพื่อให้เกิดความไพเราะ ไหววน โนชากเสียง เป็นลักษณะการเออนท้ายคำและเออนลงในการขบทั่ว ๆ ไป เช่น . .

ตัวสั้นขบขบที่เหมือนเสียง จะคำร่างกายโคกเค็มที่ ๆ
 สุกคิดพิแล้วแกวทีเอย ที่ไหนเลยจะโคคั้นไปรักใคร่ ๆ
 ขบกลันเสียงตรงเกรงหมาย ว่า "ห่อ" หรือ
 "อ อ ห อ"

- 4.1 กลันหลังคำแรกของวรรค 1
- 4.2 กลันก่อนคำท้ายวรรค 1
- 4.3 กลันหลังคำแรกของวรรค 2
- 4.4 กลันก่อนคำท้ายวรรค 2
- 4.5 กลันหลังคำแรกของวรรค 3
- 4.6 กลันก่อนคำท้ายวรรค 3
- 4.7 กลันหลังคำท้ายวรรค 3
- 4.8 กลันหลังคำแรกของวรรค 4
- 4.9 กลันก่อนคำท้ายวรรค 4

- ดัดการขยับเขยื้อน -

5. กลิ่นเสียง คือการขยับเขยื้อนทหับให้ทอดยาวเต็มมาตราเสียง
สะบักเสียงในตอนกลางมาตราเสียง แล้วหักให้ทอดปลายเสียง
ขึ้นนาสิก เพื่อประโยชน์ในด้านความไพเราะ ช่วยให้ออกลำชัดเจนน
ขึ้นความความเป็นจริง ใช้ในบทที่แสดงความรักและแสดงความ
เศร้าโศก เช่นว่า . . .

โอ้อวดนิกรจาอะอกเอย ไ้ กระทบเลยเกิดเหตุขึ้นจนได้

ขับคำว่า เอย ยืดเสียงเต็มมาตรา สะบักเสียงกลางมาตราแล้ว
หักให้ปลายเสียงขึ้นจมูก หรือขึ้นนาสิกทำนองเดียวกับทางเสียง

6. ครวญเสียง คือการขยับสอดแทรกด้วยเสียงเอื้อนยาวซึ่งเป็นที่น่าจะ
เฉพาะของการขยับเสถียรลงในช่องระหว่างคำแรก ๆ ในวรรคแรก ๆ
ของบทขับ เพื่อแสดงอารมณ์เศร้าโศก รำพัน วิงวอนขอรอง หรือ
สะเทือนใจอย่างรุนแรง เช่น . . .

หน้าซึกผากเมื่อคนเหือกกาย ภูตพรายในแก้วที่ลี้กหนี

ขับครวญเสียงระหว่างคำ หน้า กับคำ ซึก แสดงอาการตกใจ
หวาดทวนอย่างรุนแรง

7. สั้นเสียง คือการขยับให้มีเสียงสั้นเร็วในคำเพื่อแสดงอารมณ์ที่
เศร้าโศก สะทกสะท่าย รำพัน วิงวอน ขอรอง

8. โหมเสียงขึ้นหรือหักเสียงลง เป็นการใช้ลีลาการขยับให้เกิดความ
ไพเราะสะเทือนอารมณ์ มีทั้งโหมหรือหักทั้งวรรค หรือโหมหัก
เพียง 3 คำสุดท้ายของบทขับ เช่นว่า

อินพรมมสุวรรณจันทเนนา ฟ้าจนกระแจะจันทนทาทุกอย่างไป

ขับเสียงธรรมดาในคำ อินพรมมม - แล้วโหมขึ้นเสียงสูง
ถึงแก่คำว่า -วรรค- จันทนกะนา ทั้งนี้ตามแต่ค่าและความ
วาคควรจะโหมหรือหัก

จิตตวิเสสชาดก - ๑๖๖ -

9. เล่นลูกกอล์ฟ คือการขยับบ้างคำเขย่าวกอล์ฟให้เป็นคลื่น เพื่อแสดงลักษณะความรุนแรง หนักแน่น ใหญ่โต เช่นว่า

เห็นขุนช้างกอล์ฟกอล์ฟกำยำ ทะมึนคำคาลเค็อกเสียดายนาง

เล่นลูกคอกว่าเค็อก เพื่อเน้นอารมณ์โกรธที่มากมาย รุนแรง

10. เล่นทำนอง ขยับเล่นทำนองโดยใช้ทำนองขยับที่เป็นลักษณะเฉพาะเพื่อช่วยให้ . . .

10.1 เกิดความไพเราะ เช่นว่า

จะไปไหนไม่มีใครเขายอมเหง เขาเอเกรงพอลุโกรไปหัวหนา

ส่วนมากจะเล่นทำนองลักษณะนี้ในวรรคที่ 2 ของบทขยับ

ใช้ทำนองว่า เขา เอ-เอ-เอ-เอ-เอ-เอ-เอเกรง

10.2 เกิดความรกรุงรา เป็นการเล่นทำนองลอกกับการขยับกรวดที่

เรียกว่า "ไมรบ" การคำเนิ่นทำนองจะเปลี่ยนไปในลักษณะ

หลายกระบวนแล้วจึงกลับไปทำนองเดิม เปลี่ยนจึงหว่าให้

กระแทกกระทั้น เปลี่ยนทำนองขยับ มักขยับในตอนท้ายประพันธ์

ประสงค์จะเล่นคำซึ่งมักจะมีในบทหม่าหรือบทรบ บทโกรธ เช่น

คาง ลิง วิ่งเดี่ยวแลนคสอด ไมคอคคัทโลกกระโคคเียง

แถววิดยพันยอยคังแลงโยง จงโครงครือกระอยู่คริมคร่า

10.3 เกิดการเปลี่ยนอารมณ์ในการฟัง เช่นการคำเนิ่นทำนองที่

เปลี่ยนจากการขยับทำนองสั้น ๆ ไปเป็นการเอื้อนแหลมไปหา

ทำนองอื่น ๆ โดยไม่เปลี่ยนจังหวะ ซึ่งจะให้ผู้ฟังเปลี่ยน

ความรู้สึกในการฟังไปสู่ลีลาใหม่ ๆ ไม่จำเจ หลังจากนั้นจึง

หวนกลับมาสู่ทำนองเดิม

ตารางที่ 5 ตารางบันทึกต้นทุนและของใช้ทางการผลิตแยกประเภทต้นทุน (เข้ารวมกัน) ของการรับของจากประเทศ กูฏ

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	11H	
1	32.50	.50	3.50					.50		2.00	.50	7.00		.50	6.00		7.00							.50			1.50	62.00
2.1	.50	1.00	.50																									
2.2	3.00		.50																									2.00
2.3	-														.50		.50											4.50
2.4	-																											-
2.5	-																											-
3.1	-																											-
3.2	.50							.50																				-
3.3																												1.00
4.1	4.00																											-
4.2	.50																											4.00
4.3	7.00																											.50
4.4	-																											7.00
4.5	.50																											-
4.6	6.50																											.50
4.7	-																											7.00
4.8	5.00	.50																										-
4.9	-									2.00																		7.50
5	-																											-
6	-																											-
7	-																											-
8	-																											-
9	1.00																											-
10.1	-																											1.00
10.2	-																											-
10.3	1.00																											-
11H	62.00	2.00	4.50	-	-	-	1.00	-	4.00	.50	7.00	-	.50	7.00	-	7.50	-	-	-	-	-	-	1.00	-	-	1.50	100.00	

จากตารางที่ 5 การขับเสภากระบวณชม (เสภาจริง) ครอบประเวท
 ใช้เวลาขับค้ำเนินความในการขับกระบวนนี้ร้อยละ 62.00 ขับเน้นค้ำและความร้อยละ
 6.50 โดยเน้นควยการกระแทกเสียงร้อยละ 2.00 โดยการยัดเสียงร้อยละ 4.50
 ขับเอื้อนเสียงปานกลางร้อยละ 1.00 ระยะเวลาขับโดยวิธีการกลั่นเสียงร้อยละ 26.50
 โดยกลั่นหลังค้ำแรกของวรรค 2 และก่อนค้ำพายของวรรค 3 ร้อยละ 7.00 เท่ากัน
 กลั่นหลังค้ำแรกของวรรค 4 ร้อยละ 7.50 กลั่นหลังค้ำแรกของวรรค 1 รองลงมา
 ร้อยละ 4.00 ขับโดยการเลนนูกคอร้อยละ 1.00 ขับเลมทำนองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยน
 อารมณ์ในการฟังร้อยละ 3.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ตารางบันทึกผลการดำเนินงานของโครงการ (รายการเงิน) จากการจัดซื้อทรัพย์สิน ค่าใช้จ่าย

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	รวม	
1	37.50	1.00	7.50		.50	.50	.50			1.50	1.00	1.00	.50		1.50	3.00	2.00						1.00	.50	-	1.50	62.00	
2.1	1.00	-																										8.00
2.2	6.50	.50								.50		.50																-
2.3	-																											.50
2.4	.50																									.50	1.00	
2.5	-					.50																						.50
3.1	.50																											-
3.2	-																											-
3.3	-																											-
4.1	3.00																.50											1.00
4.2	.50																											1.50
4.3	1.50																											.50
4.4	.50																											-
4.5	-															.50												3.50
4.6	3.00																						1.00					3.50
4.7	2.50									1.00																		4.00
4.8	3.00																											-
4.9	-																											-
5																												-
6																												-
7																												-
8																	.50						.50					3.00
9	1.50		.50																									.50
10.1	.50																						.50		1.50			2.00
10.2																										2.00		4.00
10.3																										4.00		100.00
รวม	62.00	1.50	8.00	-	.50	1.00	.50	-	-	3.00	1.00	1.50	.50	-	3.50	3.50	1.00	-	-	-	-	-	3.00	.50	2.00	4.00	100.00	

จากตารางที่ 6 ครูแจ้งใช้เวลาในการขับเสภากระบวณคม โดยขับคำเน้น
 ความร้อยละ 62.00 ขับเน้นคำและความร้อยละ 10.50 โดยเน้นด้วยการกระทืบ
 เสียงร้อยละ 1.50 โดยการยี่คเสียงร้อยละ 8.00 เน้นโดยการกระทืบเสียงร้อยละ
 ๐.05 แแนวเสียงร้อยละ 1.00 ขับโยกการเอื้อนเสียงปานกลางร้อยละ .50 ขับโดย
 การกลั่นเสียงร้อยละ 16.50 โดยกลั่นที่หลังคำแรกของวรรค 1 ร้อยละ 3.00 กลั่น
 ก่อนคำท้ายวรรค 1 ร้อยละ 1.00 กลั่นที่หลังคำแรกของวรรค 2 ร้อยละ 1.50 กลั่น
 ก่อนคำท้ายวรรค 2 ร้อยละ .50 กลั่นที่ก่อนคำท้ายวรรค 3 ร้อยละ 3.50 กลั่นที่
 หลังคำแรกของวรรค 4 และก่อนคำท้ายวรรค 4 ร้อยละ 3.50 และ 4.00 ตามลำดับ
 ใช้เวลาการขับโดยการเล่ลูกคอร้อยละ 3.00 โดยการเล่ทำนองร้อยละ 6.50
 โดยขับเล่ทำนองเพื่อให้เกิดความไพเราะร้อยละ .50 เพื่อให้เกิดความรื่นเริงร้อยละ
 2.00 และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนอารมณ์ในการฟังร้อยละ 4.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 การวัดต้นทุนการขึ้นของรถโดยสาร (เฉพาะรถบัส) (หน่วยบาท) จากการศึกษาของศูนย์วิจัยและพัฒนาการขนส่ง

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	รวม
																											52.00
1	23.00	1.00	1.50	2.50				.50	.50				7.00			8.00		6.00									2.50
2.1	2.50		-										.50			-											8.00
2.2	6.00		1.50	1.00									.50			.50		.50									4.00
2.3	1.50		.50																								.50
2.4			.50																								-
2.5																											-
3.1																											1.00
3.2			.50					.50																			.50
3.3	.50		-																								5.00
4.1	2.50	.50	.50	.50	.50					.50																	-
4.2																											-
4.3																											8.00
4.4	8.00																										-
4.5																											-
4.6																	1.00										9.00
4.7	7.50		.50																.50								1.00
4.8			.50																								8.50
4.9	3.50	1.00	-							4.50																	-
5																											-
6																											-
7																											-
8																											-
9																											-
10.1																											-
10.2																											-
10.3																											100.00
รวม	52.00	2.50	8.00	4.00	.50	-	-	1.00	.50	5.00	-	-	8.00	-	-	9.00	1.00	8.50									

จากตารางที่ 7 ทั่วประเทศ ขับเสภากระบวนรัก (นารีปราโมทย์) โดย
 ใช้เวลาในการขับค่านิยมความรอยละ 52.00 ขับเนนคำและความรอยละ 15.00
 โดยขับเนนค้วยการกระแทกเสียงรอยละ 2.50 ขับโดยยึกเสียงรอยละ 8.00
 โดยการครั้นเสียงรอยละ 4.00 โดยการกระทบเสียงรอยละ .50 ขับเอื้อนเสียง
 ระยะเวลารอยละ 1.00 และเอื้อนเสียงระยะสั้นรอยละ .50 ขับโดยการกลั่นเสียง
 รอยละ 31.00 โดยกลั่นที่หลังคำแรกของวรรค 1 รอยละ 5.00 กลั่นก่อนคำท้าย
 วรรค 2 รอยละ 8.00 กลั่นที่หลังคำท้ายวรรค 3 รอยละ 9.00 กลั่นที่หลังคำแรก
 วรรค 4 รอยละ 1.00 และกลั่นก่อนคำท้ายวรรค 4 รอยละ 8.50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ตารางต้นทุนการประกอบของผลิตภัณฑ์ (หน่วย: บาท) จากตารางข้อมูลสรุป ตามตัวอย่าง

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	รวม	
1	22.00	3.00	5.00	1.00		1.00		.50					4.00			2.50	1.00	5.50					.50	.50			.50	47.00
2.1	3.50	.50	-									.50				.50		1.00										6.00
2.2	6.00	.50	3.50							.50			1.00			1.50		1.00										14.00
2.3	1.00	-	-															-										1.00
2.4	-	-	.50			.50												.50										1.50
2.5	.50	-	.50															.50										1.50
3.1	-	-																										-
3.2	1.50									.50																		1.50
3.3	-	-																										-
4.1	.50	-	1.00		.50																							2.00
4.2	-	-																										-
4.3	.50	-																										.50
4.4	4.50	-	.50																									5.00
4.5	-																											-
4.6	-																											-
4.7	2.00	1.00	1.50		.50													.50										5.50
4.8	1.00	-	.50		.50													.50										2.50
4.9	4.50	1.00	.50					1.00	1.50									.50										8.50
5	-																											-
6	-																											-
7	-																											-
8	-															.50						1.00						1.50
9	-		.50																									.50
10.1	-																											-
10.2	-															.50											1.00	1.50
10.3	-																											-
รวม	47.00	6.00	14.00	1.00	1.50	1.50	-	1.50	-	2.00	-	.50	5.00	-	-	5.50	2.50	8.50	-	-	-	1.50	.50	-	-	1.50	100.00	

จากตารางที่ 8 ครูแจ่งชัยเสภากระบวนรัก (นารีปราโมทย์) โดยใช้เวลา
 ชับค่าเนิ่นความรอยละ 47.00 ชับเนิ่นค่าและความรอยละ 23.00 โดยชับเนิ่นควย
 การกระแทกเสียงรอยละ 6.00 การยึกเสียงรอยละ 14.00 โดยครั้นเสียงรอยละ
 1.00 โดยการกระทบเสียงและแผ่วเสียงรอยละ 1.50 เท่านั้น ชับเอื้อนเสียง
 ปานกลางรอยละ 1.50 ชับโดยการกั้นเสียงรอยละ 24.00 โดยกั้นที่หลังคำแรกของ
 วรรคที่ 1 รอยละ 2.00 กั้นหลังคำแรกของวรรค 2 รอยละ .50 กั้นก่อนคำท้าย
 วรรค 2 รอยละ 5.00 กั้นหลังคำท้ายวรรค 3 รอยละ 5.50 กั้นหลังคำแรกของวรรค 4
 รอยละ 2.50 และก่อนคำท้ายวรรค 4 รอยละ 8.50 ในการชับกระบวนนี้ ครูแจ่ง
 ชับโตนเสียงทักเสียงรอยละ 1.50 ชับเสนลูกศรรอยละ .50 และชับเลนทำนองเพื่อ
 เปลี่ยนอารมณ์ผู้ฟังรอยละ 1.50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	รวม	
1	11.00		.50						.50				9.00	-	7.00			7.00										19.00
2.1	7.50	4.00								.50			2.00	-	4.00			4.00										22.00
2.2	-	.50																1.00										1.50
2.3																												-
2.4																												-
2.5																												-
3.1																												-
3.2																												-
3.3	.50																											.50
4.1	2.00	1.00																										3.00
4.2																												-
4.3																												-
4.4	6.50	4.00																										11.00
4.5																												-
4.6	7.00	3.00															1.00											11.00
4.7																												-
4.8	.50	.50																										1.00
4.9	1.00	5.00	1.00						2.50																			12.00
5																												
6																												
7																												
8																												
9																												
10.1																												
10.2																												
10.3																												
รวม	36.00	22.00	1.50	-	-	-	-	-	.50	3.00	-	-	11.00	-	11.00	-	1.00	12.00										100.00

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 9 คุรุประเวท ขัมเสภากระบวนโกธ (ทีโรชาวาทัง) โดยใช้เวลาขัมค่าเนิ่นความรอยละ 36.00 ขัมเนิ่นค่าแคะความรอยละ 23.50 โดยเนิ่นควยกระแตกเสียงรอยละ 22.00 โดยการยึกเสียงรอยละ 1.50 การขัมเออนโซเวลาขัมเออนระยะสั้นรอยละ .50 ขัมโดยการกัณเสียงรอยละ 36.00 โดยกัณที่หลังค่าแรกวรรค 1 รอยละ 3.00 กัณก่อนคำทายวรรค 2 และก่อนคำทายวรรค 3 รอยละ 11.00 เทากัน กัณที่หลังค่าแรกวรรค 4 รอยละ 1.00 กัณก่อนคำทายวรรค 4 รอยละ 12.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ตารางบันทึกค่าใช้จ่ายของโครงการพัฒนาระบบการแพทย์ (ปีงบประมาณ) จากการจัดของงบฯ ควบคุม คำนวณโดย

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	รวม
1	6.50	6.90	2.00					.50					2.50		5.00			2.00									25.00
2.1	7.00	9.50	1.50										4.00		5.50			7.00									34.50
2.2	.50	1.00	1.00	.50									2.00					1.00									6.00
2.3	-	.50	-																								-
2.4	-		-																								-
2.5	-		-																								-
3.1	-		-																								.50
3.2	.50		-																								1.00
3.3	.50	.50	-																								1.00
4.1	1.00	-	-																								-
4.2	-	-																									-
4.3	-	-																									-
4.4	4.00	4.00													.50												4.50
4.5	-	-																									-
4.6	3.00	5.50	1.00															1.50									11.00
4.7	-	-																									-
4.8	-	1.00																	.50								1.50
4.9	2.00	6.00	.50						1.00	1.00																	10.50
5	-																										-
6	-																										-
7	-																										-
8	-																										-
9																											-
10.1																											-
10.2																											-
10.3																											-
รวม	25.00	34.50	6.00	.50	-	-	-	.50	1.00	1.00	-	-	8.50	-	11.00	-	1.50	10.50									

จากตารางที่ 10 กระจ่าง ชับเสภากระบวนโกธร (พิโรชวาทัง) โดยใช้เวลาชับค่าเนิ่นความรอยละ 25.00 ชับเนิ่นค่าและความรอยละ 41.00 โดยเนิ่นควยการกระแทกเสียงรอยละ 34.50 ควยการยึกเสียงรอยละ 6.00 เนิ่นควยการครันเสียงรอยละ .50 ใช้เวลาชับเลื่อนเสียงรอยละ 1.50 โดยเจี้ยนเสียงระยะปานกลางรอยละ .50 เอี้ยนเสียงสั้นรอยละ 1.00 ชับโดยการกั้นเสียงรอยละ 32.50 โดยกั้นที่หลังท่าแรกของวรรค 1 รอยละ 1.00 กั้นก่อนคำท้ายวรรค 2 รอยละ 8.50 กั้นก่อนคำท้ายวรรค 3 รอยละ 11.00 กั้นหลังคำแรกของวรรค 4 รอยละ 1.50 และกั้นก่อนคำท้ายวรรค 4 รอยละ 10.50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ความถี่และค่ารวมรวมในตารางที่ 10 สำหรับระบบโค (ตัวแปรโคซิม) จากถาวรของอุปกรณ์ กฏ

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	รวม	
1	4.00	-	1.00	-	4.50	-	.50	-	-	.50	.50	-	3.50	-	3.00	-	-	1.00	-	-	5.00	-	-	-	-	.50	24.00	
2.1																												-
2.2	1.00	-	1.00		.50										.50			1.00			2.00							6.00
2.3	-																											
2.4	4.00	-	1.00		.50						.50		.50		1.50			.50		.50	3.00							12.00
2.5																												
3.1							1.00			.50																		1.50
3.2																												
3.3																												
4.1	2.00	-	.50																	.50	1.50							4.50
4.2	.50																				.50							1.00
4.3																												
4.4	5.00	-	-	-	.50														.50	-	.50							6.50
4.5																												
4.6	2.00	-	.50	-	.50												1.50				2.00	.50						7.00
4.7																												
4.8	1.00																				.50							1.50
4.9	1.50		.50							3.50											1.00	.50						7.50
5	.50																											.50
6	.50		.50																	.50	1.00							2.50
7	2.00		1.00		5.00								2.50		2.00			5.00			7.00							24.50
8																					.50							.50
9																												
10.1																												
10.2																												
10.3																												
รวม	24.30	-	6.30	-	12.00	-	1.50	-	-	4.50	1.00	-	6.50	-	7.00	-	1.50	7.50	.50	2.50	24.50	.50				.50	100.00	

144

จากตารางที่ 11 ครอบคลุม ขั้วเสถียรภาพโลก (สี่ลดาปังกพิสัย) ใช้เวลา
 ขั้วค่าเนิ่นความรอยละ 24.00 ขั้วเนิ่นค่าและความรอยละ 18.00 โดยเนิ่นควายการ
 บั๊กเสี้ยนรอยละ 6.00 เนิ่นควายการกระทบเสี้ยนรอยละ 12.00 ขั้วเลื่อนเสี้ยนระดั้ม
 กลางรอยละ 1.50 ขั้วโดยการกลั้นเสี้ยนรอยละ 27.50 โดยกลั้นหลังค้ำแรกของวรรค 1
 รอยละ 4.50 กลั้นที่กอนค้ำท่ายวรรค 1 รอยละ 1.00 กลั้นกอนค้ำท่ายวรรค 2
 รอยละ 6.50 กลั้นกอนค้ำท่ายวรรค 3 รอยละ 7.00 กลั้นหลังค้ำแรกของวรรค 4
 รอยละ 1.50 กลั้นกอนค้ำท่ายวรรค 4 รอยละ 7.50 ในการขั้วเสถียรภาพโลกนี้
 ครอบคลุมขั้วสี่ลดาเกี่ยวกับการกลั้นเสี้ยนรอยละ .50 ขั้วครวดเสี้ยนรอยละ 2.50
 ขั้วสันเสี้ยนรอยละ 24.50 ขั้วโทมรึกั้หรือหักเสี้ยนลงรอยละ .50 และขั้วเตมทำนอง
 เพื่อเปลี่ยนอารมณคนฟังรอยละ .50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ตารางแสดงผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาชนบทไทย (สสสช/สสสช) จากภาพบัญชีของโครงการ ความถี่ของ

	1	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5	6	7	8	9	10.1	10.2	10.3	รวม	
1	7.00		9.00	1.00	1.50		.50						2.50		4.50			1.00	1.00						.50			28.50
2.1	0.50																	.50										1.00
2.2	5.00		2.50	1.00	3.00								2.00		2.00		.50	3.50	1.00			.50				.50		21.50
2.3	2.00												1.00															3.00
2.4	5.00		2.50	1.00	1.50													1.50										11.50
2.5																												-
3.1	.50						.50																					1.00
3.2	-																											-
3.3	-																											-
4.1	-		.50		1.00																							1.50
4.2	-																											-
4.3	-																											-
4.4	1.50		1.00		2.00														1.00									5.50
4.5	-																											-
4.6	1.50		2.00		.50				.50								2.50											7.00
4.7	-																											-
4.8	-	.50	1.50		1.00														.50									3.50
4.9	2.00	.50	1.50						1.00											2.00								7.00
5	2.50		.50		1.00													.50	.50									5.00
6	.50		.50																1.00									2.00
7	-																.50											.50
8	-																											-
9	-																											-
10.1	.50																											.50
10.2	-																											-
10.3	-													.50												.50		1.00
รวม	28.50	1.00	21.50	3.00	11.50	-	1.00	-	-	1.50	-	-	5.50	-	7.00	-	3.50	7.00	5.00	2.00	.50	-	-	.50	-	1.00	90.00	

จากตารางที่ 12 ครูแจ้งข้อเสภากระบวนโศก (สัลลาปังกพิสัย) โดยใช้เวลา
 ชับค่าเนิ่นความรอยละ 28.50 ชับเนิ่นค่าและความรอยละ 36.50 โดยชับเนิ่นควย
 การกระแทกเสียงรอยละ 1.00 เนิ่นโดยการยึกเสียงรอยละ 21.50 เนิ่นโดยการ
 ครั้นเสียงรอยละ 3.00 และเนิ่นโดยการกระทบเสียงรอยละ 11.50 ชับเลื่อนเสียง
 ยาว 1.00 ชับกั้นเสียงใช้เวลารอยละ 24.50 โดยกั้นที่หลังคำแรกของวรรค 1
 รอยละ 1.50 กั้นก่อนคำท้ายวรรค 2 รอยละ 5.50 กั้นก่อนคำท้ายวรรค 3 รอยละ
 7.00 กั้นหลังคำแรกของวรรค 4 รอยละ 3.50 กั้นก่อนคำท้ายวรรค 4 รอยละ 7.00
 ชับโดยใช้ลีลาคลื่นเสียงรอยละ 5.00 กรวยเสียงรอยละ 2.00 และชับตีเสียงรอยละ .50
 มีการชับเล่นทำนองรอยละ 1.50 โดยเล่นทำนองเพื่อให้เกิดความไพเราะรอยละ .50
 ชับเล่นทำนองเพื่อเปลี่ยนอารมณ์ผู้ฟังรอยละ 1.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย